

Englestemmer i oprør

Fundamentet under en folkeskole for håndplukkede korstemmer er begyndt at hælde bedst som en gruppe drenge på 11-12 år nærmer sig stemmernes overgang. Man må sikre sig skridsikre fodsåler for ikke at glide på gangene, mens man ser sine venner blive forvist til de knækkede stemmers brummerkor, der gemmes væk i skolens kælder. Dét, og så et kærkomment drys magisk realisme, er afsættet for Fine Gråbøls anden roman.

Begivenhederne fortælles af Karl, der husker tilbage på sin tid i 6. klasse som den almindelige stemme blandt førstesopraner. Karls venner er langsomt på vej ned i overgangsstemmens skærsild, mens han selv drømmer om at standse aldringen på kanten af sine elleve år. Puberteten er vendt på hovedet i dette korunivers, og børnene forstår, at de må gribe fat i den forgængelige barndom som ét langt nu, én lang tone, og realisere sig selv som engle, mens de voksne stadig kan finde evigheden i deres stemmer. Imens higer børnene selv efter evigheden i det sociale fællesskab.

”Jeg gjorde som der blev sagt, jeg sagde ingenting. Men så var der nogen der delte en krøllet seddel rundt, den var fedtet og varm da den landede i min hånd. *6.v til vi dør.*”

Gråbøl formår at indfange umiddelbarheden og den nuttede alvor i børnevenskaberne. Man lever sig stærkt ind i de sociale dynamikker børnene imellem og betages og elsker *med* jeg-fortælleren, når blikket hviler på hans skolekammerater, uden at man sidder med den bagkloge voksenkasket og fniser af den naive tro på, at sammenholdet kan overvinde alt.

Indignationen overfor de voksnes verden køber man også, da de fleste af børnene forsømmes på den ene eller anden måde af deres forældre, om det er decideret omsorgssvigt eller en mere subtil mangel på nærvær og opmærksomhed. Og så er det jo

de voksne, der har skabt den opdeling mellem skønhed og forfald, som manifesteres så tydeligt gennem brummerkoret. Børnene har i sandhed noget at samles om.

'Hundrede børn' er på denne måde et meget sanseligt portræt af en barndom i 00'ernes Danmark med et særegent twist i form af koruniverset. Man bytter farverige JoJo's, deler tyggegummi og leger S, P eller K på toilettet, mens man lige skal huske at kanalisere Gud gennem de præpubertære stemmer, så længe det varer. Der er lagt op til poesi og da særligt, når historien fortælles i datid. Det tillader til en vis grad et meget gennemtrængende billedsprog, der balancerer på en line mellem det ungdommelige og det voksne. Her falder børnene fx i staver over en anatomisk tegning af deres instrument, svælget:

"Det var et uhyggeligt hul, det var en portal. Vi forstod ikke det var inden i os. Vi havde set på tegningen mange gange, men hver gang mindede den os om noget foruroligende, de, for vores øjne, usynlige systemer og ordner vi bestod af. En kæmpe mængde agenter der var vores stemmer."

Fortællerkonstellationen antyder, at de refleksioner har fundet sted i det 11-årige barn, men at de naturligvis er blevet gennemarbejdet af fortællerens sprog som voksen. Sådan en kløft mellem fortællerens modnede sprog og den barndom, vi som læsere inviteres ind i, kan fungere til at skabe spændende kontraster. Men de poetiske og meget gennemtænkte refleksioner er også i fare for at kompromittere indlevelsen i det børneunivers, der ellers står så skarpt optegnet. Andre steder skrues der så meget på knapperne, at man har svært ved at få øje på en realistisk forbindelse mellem refleksion og den karakter, som refleksionen tilsyneladende udspringer fra:

"Elskede de vores stemmer for det erfaringsløse? For det umiddelbare, det ubesmittede?", skulle igen være tanker, som på et eller andet plan gennemløb den 11-årige Karl. Hvis fortælleren ville insistere på en så høj grad af sproglig refleksion, kunne man helt enkelt have ekspliciteret afstanden mellem fortællerens refleksive nutid og måden, hvorpå barnet oplevede virkeligheden dengang.

Det er værd at slå ned på, fordi sproget er i højsædet hos Gråbøl. På trods af den nævnte kritik kommer forfatterens poetiske kunnen nemlig mere til rette her i to'eren end i debuten og forbinder sig tydeligere og mere finurligt til det fortalte univers.

Alligevel er det ad andre veje, 'Hundrede børn' for alvor snor sig om ens læsehjerte. Det handler om handlingen, der sammen med miljøet og genren langsomt går op i en højere enhed i romanen. Skolens hældning bliver efterhånden mere tiltagende, mens det unisone i korgerningen viser sig at være gødet jord for et fællesskab udenom opdelingen mellem engle- og teenagestemmer. På turné i Italien omfavnes Karl og hans ven, Theo, af noget så overraskende som et andet kors omsorgsfulde stilhed. Brummerkoret antager langsomt en ny form - eller et nyt formål. Og så falder der sørme dun ned fra himlen. Børnene gør klar til oprør.

Jeg har lovet, at vi skal tale om magisk realisme, men mere tør jeg ikke afsløre af frygt for at spolere læseoplevelsen. Kun kan jeg sige, at magien overrasker med sin pludselige tilstedeværelse i folkeskolehverdagen på en sådan måde, at pludseligheden alligevel forstummer og det hele giver mening - hvis man er villig til at gå med på fantasien.

Tilbage står en fortælling, der vel nok kunne slække lidt på sit gennemtænkte sprog i favør for børneuniverset, men som ikke desto mindre formår at suge læseren med ind i sit rørende portræt af skønhedens grumme sider, af kløften mellem barn og voksen og af fællesskabets magiske rum.

Tidspunkt: 26-04-2024

Forfatter: Fine Gråbøl

Titel: Hundrede Børn

Sider: 160

Pris: 229,95

Forlag: Gads Forlag

Facebook < <https://www.facebook.com/litteraturnu> > / **Instagram** < <https://www.instagram.com/litteraturnu.dk/> >